

Wymagania edukacyjne. Klasa 1. Zakres podstawowy. Nowa edycja

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
1. Historia jako nauka	Uczeń: - formułuje definicję historii i prehistorii - wymienia rodzaje źródeł historycznych	Uczeń: - wymienia rodzaje źródeł historycznych i podaje przykłady źródeł każdego rodzaju - przedstawia periodyzację dziejów	Uczeń: - wyjaśnia problemy, jakie mogą się pojawić przy podziale dziejów - wyjaśnia różnicę między historią a prehistorią	Uczeń: - wyjaśnia pojęcie historiografii - na dowolnym przykładzie pokazuje, czego możemy się dowiedzieć ze źródła ikonograficznego	Uczeń: - wyjaśnia, jakie korzyści i trudności wiążą się z poszukiwaniem informacji z historii w Internecie - wymienia nauki pomocnicze historii i wyjaśnia ich rolę przy poznawaniu dziejów
I. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu					
2. Cywilizacje starożytnej Mezopotamii	Uczeń: pokazuje na mapie tereny Mezopotamii i	Uczeń: wymienia różne cywilizacje, które istniały w rejonie	Uczeń: wymienia osiągnięcia	Uczeń: formułuje i wyjaśnia zasady prawne zawarte	Uczeń: wyjaśnia, do czego może być źródłem

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	przykładowe miasta sumeryjskie (Ur, Uruk) rozumie i poprawnie posługuje się terminami: system irygacyjny, pismo klinowe, kodeks Hammurabiego	Mezopotamii (sumeryjską, babilońską, perską) w - kolejności chronologicznej - charakteryzuje religię mieszkańców Mezopotamii	cywilizacji sumeryjskiej - przedstawia sposób sprawowania władzy w cywilizacji starożytnej Mezopotamii - przytacza zasadę prawną zawartą w kodeksie Hammurabiego	w kodeksie Hammurabiego - porównuje osiągnięcia cywilizacji starożytnej Mezopotamii - poprawnie posługuje się terminami wymienionymi w celach	dziwieńtnastowieczna wizja miasta Nimrud zamieszczona w podręczniku - wymienia bogów sumeryjskich i babilońskich - wymienia inne niż w podręczniku osiągnięcia kultury sumeryjskiej i babilońskiej
3. Starożytny Egipt	Uczeń: - pokazuje na mapie tereny starożytnego Egiptu z podziałem na Egipt Górny i Egipt Dolny - wie, kim był faraon	Uczeń: - przedstawia strukturę społeczną starożytnym Egipcie - wymienia uprawnienia faraona - wymienia przykładowe osiągnięcia	Uczeń: - charakteryzuje pozycję poszczególnych grup społecznych w państwie faraonów - przedstawia osiągnięcia kultury egipskiej - charakteryzuje religię egipską	Uczeń: - przedstawia związki między religią, sztuką a władzą w starożytnym Egipcie (np. mumifikacja, piramidy, faraon jako syn boga) - wyjaśnia, dlaczego w	Uczeń: - wyjaśnia pojęcie monarchii despotycznej - porównuje monarchów despotycznych Mezopotamii z faraonem - zna symbole władzy faraona i rozpoznaje

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	wymienia przykładowych bogów egipskich	- kultury egipskiej, w tym pismo - charakteryzuje gospodarkę egipską	przedstawia cechy sztuki egipskiej	- Egipcie kapłani mieli wysoką pozycję - zna atrybuty przykładowych bogów egipskich	wizerunki niektórych bogów egipskich
4. Dzieje i religia starożytnego Izraela	Uczeń: - pokazuje na mapie tereny Palestyny - wymienia zasady judaizmu - posługuje się terminami: judaizm, Tora, Arka Przymierza	Uczeń: - przedstawia dzieje Izraela związane z Mojżeszem, Dawidem i Salomonem - posługuje się terminami: mesjasz, prorok, monoteizm, Talmud	Uczeń: - przedstawia dzieje Izraela związane z postacią Abrahama i niewolą babilońską - posługuje się terminami: rabin, menora, synagoga, świątynia	Uczeń: - wymienia symbole ważne dla judaizmu i wyjaśnia ich rolę - wyjaśnia różnicę między świątynią a synagogą - posługuje się poprawnie wszystkimi terminami wymienionymi w celach	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego przez stulecia Żydzi żyli w diasporze
II. Świat starożytnych Greków					
5. Hellada i jej mieszkańcy	Uczeń: pokazuje na mapie tereny	Uczeń: przedstawia cechy polis i	Uczeń:	Uczeń: charakteryzuje pozycję	Uczeń: pokazuje na mapie obszar

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	Półwyspu Bałkańskiego i opisuje jego warunki naturalne wymienia niektóre cechy polis	wyjaśnia związek między jej powstaniem a warunkami naturalnymi panującymi na Półwyspie Bałkańskim wymienia występujące w poleis ustroje	- charakteryzuje ustroje poleis greckich - definiuje pojęcie obywatela	arystokracji w polis wyjaśnia kto był obywatelem polis	świata greckiego po wielkiej kolonizacji greckiej - dzieli skutki wielkiej kolonizacji na skutki dla poszczególnych poleis, dla całego świata greckiego, dla innych ludów, z którymi zetknęli się Grecy - charakteryzuje kulturę minojską i mykeńską
6. Sparta – państwo żołnierzy	Uczeń: - pokazuje na mapie tereny Sparty (polis i ziemie przez nią podbite) - wymienia organy władzy w Sparcie - wymienia grupy społeczne w Sparcie i	Uczeń: - wymienia przykładowe uprawnienia organów władzy w Sparcie - charakteryzuje wychowanie spartańskie	Uczeń: - wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis - charakteryzuje grupy społeczne występujące w Sparcie	Uczeń - wyjaśnia, jak wychowanie spartańskie wpływało na kulturę - przedstawia rolę Likurga w historii Sparty - uzasadnia, że w Sparcie panował	Uczeń: - przedstawia sposób podejmowania decyzji na zgromadzeniu obywateli - charakteryzuje pozycję obywateli w systemie

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	wskazuje, które z nich miały prawa polityczne rozumie termin: spartańskie warunki			ustrój oligarchiczny	ustrojowym Sparty charakteryzuje rolę geruzji w systemie ustrojowym Sparty
7. Ateny	Uczeń: - pokazuje na mapie tereny Aten (polis i Attikę) - wymienia organy władzy w Atenach w V w. p.n.e. - wymienia grupy społeczne w Atenach i wskazuje, kto miał prawa polityczne w V w. p.n.e.	Uczeń: - charakteryzuje demokrację ateńską w czasach Peryklesa - wyjaśnia, w jaki sposób Perykles zachęcał obywateli Aten do udziału w życiu publicznym - wymienia najbardziej znane zabytki ateńskie	Uczeń: - wymienia reformy Drakona i Klejstenesa, które funkcjonowały w V w. p.n.e. - charakteryzuje społeczeństwo ateńskie - ocenia zalety demokracji	Uczeń: - wskazuje związki między rozwojem demokracji i kultury w Atenach - ocenia wady i zalety demokracji	Uczeń: - charakteryzuje pozycję obywateli w systemie ustrojowym Aten - porównuje pozycję obywateli w Atenach i Sparcie
8. Wojny w świecie greckim	Uczeń: pokazuje na mapie Maraton,	Uczeń: przedstawia skutki ekspansji	Uczeń: omawia charakter wojen	Uczeń: wyjaśnia, jaki wpływ	Uczeń: przedstawia polityczną i

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	Termopile i Salaminę - wymienia przykładowe przyczyny i skutki wojen grecko-perskich - rozumie termin: falanga	perskiej w Azji Mniejszej rozumie termin: hoplita	w świecie greckim przedstawia skutki wojen grecko-perskich	sytuację wewnętrzną w Grecji miały skutki wojen grecko-perskich wyjaśnia, co pozostało do dnia dzisiejszego z tradycji wojen grecko-perskich	militarną rolę Aten i Sparty w świecie greckim w V – IV w. p.n.e.
9. Podboje Aleksandra Wielkiego	Uczeń: - pokazuje na mapie Macedonię i tereny opanowane przez Aleksandra Wielkiego - wymienia najważniejsze bitwy stoczone przez Aleksandra Wielkiego - rozumie pojęcie: kultura hellenistyczna	Uczeń: - wyjaśnia rolę Związku Korynckiego - wymienia przykładowe działania Aleksandra Wielkiego wobec ludów podbitych - wyjaśnia pojęcie: monarchia hellenistyczna	Uczeń: - przedstawia okoliczności powstania Związku Korynckiego - charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na terenach	Uczeń: ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra Wielkiego na Wschodzie	Uczeń: - wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Issos jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii - wyjaśnia, dlaczego Aleksander Macedoński jest uważany za jednego z największych wodzów w historii

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
10. Religia i kultura Greków	Uczeń: - wymienia przykładowych bogów greckich i ich atrybuty, rozpoznaje ich wizerunki - wymienia najważniejsze poglądy Sokratesa - wymienia przykładowe osiągnięcia kultury greckiej (przede wszystkim z dziedziny literatury)	Uczeń: - rozpoznaje style architektoniczne i podaje przykłady zabytków architektury greckiej - przedstawia formy kultu w starożytnej Grecji - wymienia najważniejsze poglądy Platona i Arystotelesa i zna założone przez nich szkoły	Uczeń: - wyjaśnia, co przyczyniło się do rozwoju filozofii w starożytnej Grecji - wymienia osiągnięcia starożytnych Greków - przedstawia rolę teatru i igrzysk w życiu Greków	Uczeń: - wyjaśnia związki sportu i teatru z religią starożytnych Greków - przedstawia założenia stoicyzmu, epikureizmu i cynizmu	Uczeń: - przedstawia wpływy i motywy kultury greckiej w późniejszych epokach - przedstawia wpływy kultury greckiej we współczesnym świecie
III. Imperium rzymskie					
11. Rzym – od królestwa do republiki	Uczeń: pokazuje na mapie Półwysep Apeniński i Rzym	Uczeń: porównuje warunki naturalne Półwyspu	Uczeń: wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze	Uczeń: wskazuje elementy monarchiczne, oligarchiczne i	Uczeń: - opisuje początki Rzymu - charakteryzuje kulturę Etrusków

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	- wymienia najważniejsze urzędy republiki rzymskiej - wymienia podstawowe grupy obywateli rzymskich	Apenińskiego i Półwyspu Bałkańskiego wymienia organy władzy republiki rzymskiej i ich przykładowe kompetencje	społecznej Rzymian charakteryzuje ustroj republiki rzymskiej	demokratyczne w ustroju republiki rzymskiej wskazuje mocne i słabe strony tego ustroju	- przedstawia wpływ Etrusków na Rzymian - wyjaśnia związek symboliki związanej z Rzymem z legendą o założeniu miasta
12. Ekspansja terytorialna Rzymu	Uczeń: - pokazuje na mapie obszary opanowane przez Rzymian - przedstawia organizację terenów podbitych w Italii i poza nią	Uczeń: - charakteryzuje armię rzymską - wskazuje różnice w organizacji terenów podbitych w Italii i poza nią - charakteryzuje położenie niewolników w Rzymie	Uczeń: - omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu, biorąc również pod uwagę rzymskie pojmowanie wojny - przedstawia wojny punickie - wyjaśnia pojęcie imperium	Uczeń: - przedstawia rzymskie podboje w okresie republiki, umieszczając je w czasie - wyjaśnia przyczyny i skutki wojen domowych w I w. n.e.	Uczeń: - porównuje ekspansję Rzymu z wielką kolonizacją grecką - charakteryzuje politykę wewnętrzną Juliusza Cezara
13. Cesarstwo rzymskie	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	• pokazuje na mapie rozrost imperium rzymskiego w okresie cesarstwa • wymienia najważniejsze cechy pryncypatu	• charakteryzuje ustrój cesarstwa rzymskiego w okresie pryncypatu • wyjaśnia pojęcie romanizacji	• przedstawia dojście do władzy Oktawiana Augusta i jego politykę • przedstawia ekspansję terytorialną Rzymu w okresie cesarstwa i umiejscawia ją w czasie	• ocenia skuteczność polityki Oktawiana Augusta • omawia czynniki, które sprzyjały romanizacji • wyjaśnia termin: <i>pax romana</i>	• charakteryzuje rządy dwóch cesarzy z I – III w. i wyjaśnia, dlaczego ich rządy były, jego zdaniem, ważne dla cesarstwa rzymskiego
14. Religia i kultura Rzymian	Uczeń: • wymienia przykładowych bogów rzymskich i ich atrybuty • wymienia budowle charakterystyczne dla Rzymu • wymienia przykładowych autorów rzymskich	Uczeń: • charakteryzuje religię i literaturę rzymską • wskazuje na specyfikę prawa rzymskiego (formułowanie norm ogólnych) • przedstawia funkcje budowli rzymskich (łuk triumfalny, akwedukt, termy)	Uczeń: • wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej • przedstawia cechy sztuki rzymskiej • wymienia twórców kultury rzymskiej i ich dzieła	Uczeń: • przedstawia znaczenie prawa rzymskiego • wyjaśnia różnice między igrzyskami greckimi a rzymskimi	Uczeń: • przedstawia wpływy kultury rzymskiej we współczesnym świecie • ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
15. Chrześcijaństwo w świecie rzymskim	Uczeń: • pokazuje na mapie przykładowe pierwsze gminy chrześcijańskie • wymienia zasady chrześcijaństwa	Uczeń: • przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim • przedstawia strukturę gmin chrześcijańskich	Uczeń: • przedstawia sytuację w Palestynie w okresie działania Jezusa • wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez władze rzymskie • przedstawia proces kształtowania się kanonu Pisma Świętego i zasad wiary (sobór nicejski)	Uczeń: • przedstawia sytuację w Palestynie w I w. n.e. • opisuje symbolikę związaną z chrześcijaństwem • przedstawia zmianę pozycji religii chrześcijańskiej w cesarstwie rzymskim w IV w. n.e.	Uczeń: • przedstawia sylwetkę cesarza Juliana Apostaty • wyjaśnia różnicę między męczennikiem a wyznawcą
16. Upadek cesarstwa rzymskiego na Zachodzie	Uczeń: • pokazuje na mapie orientacyjny podział na część wschodnią i zachodnią cesarstwa	Uczeń: • wymienia przyczyny kryzysu cesarstwa w III w. • charakteryzuje reformy Dioklecjana	Uczeń: • wskazuje różnice między częścią wschodnią a zachodnią cesarstwa rzymskiego	Uczeń: • przedstawia wzrost znaczenia barbarzyńców w cesarstwie rzymskim • przedstawia konsekwencje	Uczeń: • przedstawia stosunek różnych plemion germańskich do cesarstwa rzymskiego w III – V w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	wyjaśnia pojęcia: tetrarchia i dominat		przedstawia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego	najazdu Hunów pod wodzą Attyli przedstawia działania Odoakra	
IV. Europa wczesnego średniowiecza					
17. Bizancjum	Uczeń: - pokazuje na mapie obszar cesarstwa bizantyjskiego - przedstawia rolę Konstantynopola - przedstawia podział w religii chrześcijańskiej	Uczeń: - wymienia przykładowe zabytki sztuki bizantyjskiej - pokazuje na mapie obszary zajęte przez cesarza Justyniana - posługuje się terminem: schizma wschodnia	Uczeń: - charakteryzuje okres panowania cesarza Justyniana - przedstawia konsekwencje schizmy wschodniej - wymienia cechy kultury bizantyjskiej	Uczeń: - wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej - ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego - wskazuje związki i wpływy cesarzy bizantyjskich w Kościele	Uczeń: wyjaśnia, na czym polegał spór o obrazy (ikonoklazm) w Kościele Wschodnim
18. Świat islamu	Uczeń: pokazuje na mapie obszary	Uczeń:	Uczeń: przedstawia organizację	Uczeń: przedstawia sytuację na	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego bitwa

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	opanowane przez Arabów - wymienia filary islamu - wymienia dwa najstarsze odtamy islamu	- przedstawia działalność Mahometa - wyjaśnia różnice między odłamami islamu	polityczną i religijną świata arabskiego po przyjęciu islamu charakteryzuje kulturę arabską	Półwyspie Arabskim przed działalnością Mahometa ocenia wpływ kultury arabskiej na kulturę europejską	pod Poitiers jest uważana za jedną z decydujących bitew w historii
19. Narodziny i rozwój państwa Franków	Uczeń: - pokazuje na mapie obszar monarchii frankijskiej za panowania Karola Wielkiego - przedstawia dążenia Karola Wielkiego do odnowienia cesarstwa rzymskiego - pokazuje na mapie postanowienia traktatu w Verdun	Uczeń: - przedstawia na mapie etapy ekspansji państwa Franków - przedstawia organizację państwa Franków	Uczeń: - przedstawia rolę Chłodwiga w kształtowaniu się państwa Franków - przedstawia cały proces kształtowania się państwa frankijskiego - podaje definicję monarchii patrymonialnej - wymienia cechy renesansu karolińskiego	Uczeń: - charakteryzuje gospodarkę monarchii Karola Wielkiego - uzasadnia, że państwo frankijskie było monarchią patrymonialną - wyjaśnia, dlaczego mówimy o renesansie karolińskim	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego Karol Wielki jest wymieniany jako jeden z prekursorów zjednoczonej Europy

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
20. Nowe państwa w Europie Zachodniej. Początki feudalizmu	Uczeń: • pokazuje na mapie obszar monarchii ottońskiej • charakteryzuje rządy dynastii ottońskiej i jej dążenie do odnowienia cesarstwa rzymskiego • wyjaśnia pojęcia: senior i wasal	Uczeń: • wyjaśnia ideę cesarstwa uniwersalistycznego Ottona III • wyjaśnia, dlaczego doszło do odnowienia cesarstwa na terenie Rzeszy • przedstawia hołd lenny i jego znaczenie • wymienia obowiązki wasala i seniora	Uczeń: • przedstawia sytuację w Anglii po upadku cesarstwa zachodniorzymskiego • charakteryzuje drabinę feudalną (podział społeczeństwa)	Uczeń: • wskazuje różnice między systemem lennym a drabiną feudalną • poprawnie używa pojęć: hołd lenny, inwestytura, immunitet	Uczeń: • przedstawia związki Ottona III z cesarzami bizantyjskimi i wyjaśnia, jaki to miało wpływ na koncepcje polityczne Ottona III
21. Powstanie państw w Europie Północnej i Środkowo-Wschodniej	Uczeń: • pokazuje na mapie pierwsze państwa słowiańskie i główne trasy wypraw wikingów	Uczeń: • charakteryzuje działalność św.św. Cyryla i Metodego • wymienia przyczyny ekspansji wikingów	Uczeń: • wyjaśnia dlaczego św.św. Cyryl i Metody są nazywani Apostołami Słowian • przedstawia konsekwencje	Uczeń: • przedstawia genezę pojawienia się Słowian w Europie • ocenia wkład św.św. Cyryla i Metodego w	Uczeń: • charakteryzuje kulturę ludów skandynawskich

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	wie, kim byli św.św. Cyryl i Metody		wypraw wikingów przedstawia proces powstawania państwa węgierskiego	rozwój kulturalny Słowian	
22. Papiestwo i cesarstwo	Uczeń: - przedstawia uniwersalny charakter władzy papieża i cesarza - wymienia postanowienia konkordatu wormackiego	Uczeń: - przedstawia przyczyny rywalizacji między papieżem a cesarzem - wyjaśnia rolę konkordatu wormackiego	Uczeń: - wymienia przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w. - posługuje się poprawnie terminami: symonia, nepotyzm, konkordat	Uczeń: - wyjaśnia, w jaki sposób Kościół chciał się uniezależnić od władzy świeckiej - charakteryzuje skutki sporu o inwestyturę	Uczeń: - wyjaśnia, w jaki sposób rywalizacja między papieżem a cesarzem wiązała się z funkcjonowaniem państwa średniowiecznego - wyjaśnia poglądy Innocentego III na wzajemne relacje między władzą cesarską a papieską

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Europa rozkwitu i schyłku średniowiecza					
23. Wyprawy krzyżowe i ich następstwa	Uczeń: • pokazuje na mapie obszar objęty wyprawami krzyżowymi • wymienia przykładowe przyczyny i skutki krucjat • wymienia przykładowych przywódców krucjat	Uczeń: • pokazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie • wymienia przyczyny i skutki krucjat, dzieląc je na polityczne, gospodarcze i religijne • wymienia zakony rycerskie	Uczeń: • pokazuje na mapie państwie utworzone przez krzyżowców na Bliskim Wschodzie • wyjaśnia związki między sytuacją w Europie a poparciem dla wypraw krzyżowych • przedstawia rolę zakonów rycerskich	Uczeń: • charakteryzuje specyfikę czwartej krucjaty • przedstawia przenikanie się wpływów kulturowych między Wschodem a Zachodem w wyniku krucjat	Uczeń: • przedstawia stosunek przykładowych władców bliskowschodnich do krzyżowców i chrześcijan • przedstawia stosunek ludności arabskiej do wypraw krzyżowych
24. Przemiany gospodarcze na wsi	Uczeń: • przedstawia zmiany w sposobie uprawy roli, które zaszły w XII w. • posługuje się terminami:	Uczeń: • charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII–XIII w. • wymienia narzędzia, które	Uczeń: • wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w technice rolnej wpłynęły na jej wydajność	Uczeń: • wskazuje rolę samorządu wiejskiego • wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa	Uczeń: • wyjaśnia, czym różniła się włość wczesnośrednio-wieczna od majątku z XII – XIII w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	dwupółówka i trójpółówka wymienia przykładowe skutki rozwoju rolnictwa	przyczyniły się do rozwoju rolnictwa przedstawia sytuację chłopów (ich pozycję i obowiązki)	- przedstawia warunki życia chłopów - wyjaśnia przyczyny kolonizacji		wyjaśnia, dlaczego włość wczesnośrednio-wieczna była samowystarczaln-a
25. Miasta w średniowieczu	Uczeń: - wymienia przykładowe przyczyny powstawania miast - przedstawia organizację przestrzeni miejskiej - definiuje termin: lokacja	Uczeń: - przedstawia proces powstawania i rozwoju miast - charakteryzuje organizację wewnętrzną miasta (władze, organizacje rzemieślnicze)	Uczeń: - charakteryzuje strukturę społeczną mieszkańców miasta - wyjaśnia różnice w organizacji handlu lokalnego i międzynarodowego - przedstawia rolę cechów i gildii	Uczeń: - ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej - poprawnie posługuje się terminologią	Uczeń: - na współczesnym planie miasta pokazuje jego elementy związane ze średniowieczem; uzasadnia swoje decyzje - przedstawia rolę Hanzy
26. Przemiany polityczne późnego średniowiecza	Uczeń: pokazuje na mapie obszar	Uczeń: pokazuje na mapie zmiany polityczne, które	Uczeń: przedstawia zmiany polityczne w Europie XIV i XV	Uczeń: przedstawia zależności polityczne	Uczeń: wyjaśnia, w jakich okolicznościach odwoływano się

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	ekspansji Turków osmańskich wymienia przykładowe skutki ekspansji tureckiej w Europie	zachodzą w wyniku ekspansji tureckiej przedstawia znaczenie upadku Konstantynopola	w. , które zaszyły w wyniku ekspansji tureckiej wymienia przykłady współpracy między państwami w walce z zagrożeniem tureckim	między państwami europejskimi w XIV i XV w. przedstawia współpracę państw europejskich wobec zagrożenia tureckiego w XIV i XV w.	w XX w. do bitwy na Kosowym Polu
27. Społeczeństwo stanowe i kryzys późnego średniowiecza	Uczeń: - definiuje stan - przedstawia strukturę społeczeństwa stanowego - wymienia przykładowe przyczyny kryzysu gospodarczo-społecznego w XIV w.	Uczeń: - przedstawia przyczyny i skutki epidemii dżumy w XIV w. - przedstawia pozycję poszczególnych stanów w państwie	Uczeń: - wyjaśnia konsekwencje kryzysu demograficznego z II poł. XIV w. - przedstawia proces kształtowania się stanów - wymienia przyczyny wystąpień chłopskich w XIV w.	Uczeń: - ocenia możliwości awansu społecznego w XIV–XV w. - przedstawia związki między kryzysem demograficznym i gospodarczym a wystąpieniami chłopskimi w XIV w.	Uczeń: - wymienia cechy monarchii stanowej - przedstawia biogramy Filipa IV Pięknego i Jana bez Ziemi ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w powstawaniu monarchii stanowych

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. Polska w X–XIII wieku					
28. Państwo Mieszka I i Bolesława Chrobrego	Uczeń: • pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego ok. roku 1000 • wymienia przyczyny chrztu Mieszka I • przedstawia okoliczności i postanowienia zjazdu gnieźnieńskiego	Uczeń: • pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Mieszka I i siedziby biskupstw i arcybiskupstwa • przedstawia wojny polsko-niemieckie za panowania Bolesława Chrobrego • przedstawia skutki przyjęcia chrztu	Uczeń: • pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Bolesława Chrobrego • wyjaśnia rolę św. Wojciecha w budowaniu struktur kościoła w Polsce • wyjaśnia rolę koronacji	Uczeń: • wyjaśnia, co miało wpływ na kształt stosunków polsko-niemieckich za pierwszych Piastów • przedstawia rolę <i>Dagome iudex</i> • ocenia rolę chrztu i organizacji kościelnej w umacnianiu władztwa pierwszych Piastów	Uczeń: • przedstawia wyniki badań archeologicznych, które powiększają naszą wiedzę o początkach państwa polskiego
29. Kryzys i odbudowa monarchii wczesnopiastowskiej	Uczeń: • pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego ok. roku 1138	Uczeń: • przedstawia proces odbudowy państwa polskiego przez Kazimierza	Uczeń: • przedstawia stosunki Kazimierza Odnowiciela, Bolesława	Uczeń: • przedstawia spór biskupa Stanisława z Bolesławem Śmiałym w	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny kryzysu monarchii wczesnopiastowskiej

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	- wymienia etapy odbudowy arcybiskupstwa gnieźnieńskiego - przedstawia ekspansję Bolesława Krzywoustego	- przedstawia zmiany terytorialne monarchii wczesnopiastowskiej w czasie (straty terytorialne i odzyskanie utraconych terenów) - przedstawia proces odbudowy arcybiskupstwa gnieźnieńskiego i wyjaśnia jego rolę w odbudowie państwa	- Śmiałego i Bolesława Krzywoustego z Niemcami, wyjaśniając, co wpływało na zmiany granicy polsko-niemieckiej - ocenia, które działania Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego były ważne z punktu widzenia niezależności państwa	- kontekście znaczenia organizacji kościelnej dla funkcjonowania państwa wczesnopiastowskiego - przedstawia konsekwencje i kontrowersje związane ze sporem Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem	
30. Państwo polskie w dobie rozbicia dzielnicowego	Uczeń: wymienia przykładowe przyczyny wydania statutu (testamentu)	Uczeń: przedstawia przyczyny wydania statutu (testamentu)	Uczeń: wyjaśnia cele wydania statutu (testamentu) Bolesława Krzywoustego	Uczeń: przedstawia walki książąt piastowskich o władzę	Uczeń: wyjaśnia, czy zasady testamentu Bolesława Krzywoustego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	przez Bolesława Krzywoustego • pokazuje na mapie poszczególne dzielnice i wymienia ich pierwszych władców • pokazuje na mapie straty terytorialne Polski w okresie rozbicia dzielnicowego	przez Bolesława Krzywoustego • przedstawia zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego w okresie rozbicia dzielnicowego • wymienia czynniki sprzyjające jednoczeniu ziem polskich w XIII w.	• przedstawia walki synów Bolesława Krzywoustego o władzę • przedstawia zwierzchnią ekspansję zakonu krzyżackiego w XIII w. i związane z tym straty terytorialne	zwierzchnią (Kraków) • przedstawia ekspansję Mongołów i jej skutki dla ziem piastowskich • wyjaśnia, co i dlaczego sprzyjało jednoczeniu ziem polskich w XIII w.	były wyjątkiem, czy regułą w Europie Środkowo-Wschodniej • przedstawia stosunki książąt mazowieckich i kujawskich z Litwinami, Prusami i Jaćwingami • wyjaśnia ich wpływ na stosunki polsko - krzyżackie
31. Przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich w XII–XIII w.	Uczeń: • wymienia główne postanowienia aktów lokacyjnych • wymienia przykładowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim	Uczeń: • przedstawia organizację władz we wsiach i miastach lokowanych na prawie niemieckim • charakteryzuje układ	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim • wyjaśnia różnice między kolonizacją niemiecką a	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny kształtowania się stanów • przedstawia rozwój gospodarczy ziem polskich i wskazuje, jaką	Uczeń: • charakteryzuje sytuację ludności żydowskiej w Polsce XIII – XIV w.

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		przestrzenny miasta lokowanego na prawie niemieckim • przedstawia podział społeczeństwa na stany	kolonizacją na prawie niemieckim • przedstawia rolę cechów	rolę odgrywały w nim lokacje • posługuje się poprawnie terminami wymienionymi w celach lekcji	
VII. Polska w XIV–XV wieku					
32. Zjednoczenie Polski	Uczeń: • pokazuje na mapie ziemie, które mieli pod swoim panowaniem Przemysław II i Władysław Łokietek w 1320 r. • wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Łokietka	Uczeń: • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Łokietka • przedstawia działania Władysława Łokietka w celu zjednoczenia ziem polskich	Uczeń: • przedstawia działania Wacława II w procesie jednoczenia ziem polskich • wymienia problemów, z jakimi stykał się Władysław Łokietek, jednocząc ziemie polskie	Uczeń: • wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich z uwzględnieniem koronacji Przemysła II • wyjaśnia przyczyny problemów, z jakimi stykał się Władysław Łokietek,	Uczeń: • wyjaśnia, jaką władzę na Śląsku mieli królowie czescy • pokazuje obszar Śląska, nad którym królowie czescy sprawowali zwierzchnictwo

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
				jednocząc ziemie polskie	
33. Polska pod rządami Kazimierza Wielkiego i Andegawenów	Uczeń: • pokazuje na mapie granice monarchii Kazimierza Wielkiego w roku 1370 • wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Kazimierza Wielkiego • wymienia działania gospodarcze Kazimierza Wielkiego	Uczeń: • przedstawia na mapie zmiany granicy polskiej w czasie panowania Kazimierza Wielkiego • charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego w dziedzinie administracji i prawa • wymienia postanowienia przywileju koszyckiego	Uczeń: • charakteryzuje stosunki polsko-czeskie za panowania Kazimierza Wielkiego w kontekście jednoczenia ziem polskich i stosunków z Krzyżakami • przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Ludwika Węgierskiego • poprawnie posługuje się terminem: Korona Królestwa Polskiego	Uczeń: • ocenia, co było największym osiągnięciem i największą porażką Kazimierza Wielkiego • charakteryzuje rządy Andegawenów w Polsce • wyjaśnia, dlaczego monarchię Kazimierza Wielkiego nazywamy monarchią stanową	Uczeń: • wyjaśnia, jakie korzyści odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką • wyjaśnia, dlaczego Ludwik Węgierski na Węgrzech uzyskał przydomek Wielki, a w Polsce jego panowanie jest oceniane źle

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
34. Pierwsi Jagiellonowie na polskim tronie	Uczeń: - wymienia przykładowe przyczyny unii w Krewie - wymienia postanowienia unii w Krewie - wymienia postanowienia I pokoju toruńskiego - wymienia skutki drugiej unii polsko-węgierskiej	Uczeń: - przedstawia skutki unii w Krewie - przedstawia przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim - wymienia postanowienia przywileju jedlnieńskiego-krakowskiego - wymienia przyczyny drugiej unii polsko-węgierskiej	Uczeń: - charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Jagiełły - wymienia postanowienia unii w Horodle - wyjaśnia, czy unia w Horodle była w pełni unią personalną	Uczeń: - wymienia postanowienia przywileju czerwńskiego - wyjaśnia przyczyny wydawania przywilejów szlacheckich przez Władysława Jagiełłę - przedstawia okoliczności powołania na tron Kazimierza Jagiellończyka	Uczeń: - przedstawia innych kandydatów do ręki Jadwigi i wymienia powody, z powodu których zostali odrzuceni przez możnych polskich - przedstawia rolę Pawła Włodkowica w sporze z Krzyżakami

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
35. Polska w późnym średniowieczu	Uczeń: • pokazuje na mapie obszar Prus Królewskich i Prus Zakonnych • wymienia postanowienia II pokoju toruńskiego • wymienia postanowienia przywileju cerekwicko-nieszawskiego i konstytucji <i>Nihil novi</i>	Uczeń: • przedstawia przyczyny i przebieg wojny trzynastoletniej • przedstawia postanowienia przywilejów, które prowadziły do wzrostu znaczenia politycznego szlachty • przedstawia strukturę sejmku walnego	Uczeń: • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka • przedstawia postanowienia przywilejów, które prowadziły do wzrostu znaczenia gospodarczego szlachty • charakteryzuje instytucję sejmku walnego i jego rolę	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego ustrój, który powstał w Polsce, określamy mianem demokracji szlacheckiej • ocenia politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego Elżbieta Rakuszyńska jest nazywana matką królów • przedstawia rolę jaką odegrali za panowania pierwszych Jagiellonów: biskup Zbigniew Oleśnicki, Filip Kallimach, Jan Długosz
VIII. Kultura średniowiecza					
36. Kultura umysłowa wieków średnich	Uczeń: • wymienia cechy kultury rycerskiej • wymienia przykładowe	Uczeń: • przedstawia cechy kultury średniowiecza • charakteryzuje nurt filozofii	Uczeń: • przedstawia rolę św. Tomasza z Akwinu w kulturze średniowiecza	Uczeń: • wyjaśnia rolę pisma w kulturze średniowiecza • ocenia zasięg społeczny	Uczeń: • przedstawia rolę uniwersytetów • charakteryzuje literaturę średniowiecza

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	dzieła literatury średniowiecznej wymienia gatunki literackie średniowiecza	średniowiecznej – scholastykę	- wyjaśnia wpływ klasztorów na rozwój kultury średniowiecznej - wyjaśnia wpływ dworów na rozwój kultury średniowiecznej	oddziaływania średniowiecznej literatury	tworzoną w językach narodowych związaną z kulturą dworską i plebejską
37. Sztuka i architektura średniowiecza	Uczeń: - wymienia przykładowe zabytki romańskie w odniesieniu do swojego regionu - wymienia przykładowe zabytki gotyckie w odniesieniu do swojego regionu	Uczeń: - wymienia przykładowe cechy stylu romańskiego w architekturze - wymienia przykładowe cechy stylu gotyckiego w architekturze	Uczeń: - w budowlach romańskich i gotyckich potrafi wskazać cechy stylu romańskiego i gotyckiego - przedstawia zasięg terytorialny i czas trwania stylu romańskiego i gotyckiego	Uczeń: - charakteryzuje rzeźbę i malarstwo romańskie - charakteryzuje rzeźbę i malarstwo gotyckie - porównuje styl romański i gotycki, wskazując różnice między nimi	Uczeń: - wymienia epokę, w której nawiązywano do stylu romańskiego i gotyckiego w architekturze - charakteryzuje styl neoromański i neogotycki na przykładach
38. Kultura średniowiecznej Polski	Uczeń: wymienia cechy średniowiecznej kultury polskiej	Uczeń: wskazuje podobieństwa między	Uczeń: przedstawia rozwój nauki polskiej w	Uczeń: wskazuje różnice między kulturą polskiego	Uczeń: wyjaśnia, dlaczego mówimy o

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	- wymienia przykładowe zabytki sztuki i piśmiennictwa średniowiecznego z Polski - wymienia najstarsze kroniki polskie	średniowieczną kulturą polską a europejską - wymienia zabytki piśmiennictwa w języku polskim - zna postaci Janka z Czarnkowa i Jana Długosza	średniowieczu i wyjaśnia rolę Akademii Krakowskiej w tym procesie - przedstawia rolę klasztorów i zgromadzeń zakonnych w rozwoju kultury średniowiecznej w Polsce - wskazuje związki kultury polskiego średniowiecza z kulturą europejską	średniowiecza a kulturą europejską zwraca uwagę na wyjątkowość niektórych zabytków sztuki średniowiecza w Polsce i wyjaśnia, na czym ona polega	Akademii Krakowskiej i Uniwersytecie Jagiellońskim przedstawia dorobek uczonych polskich wymienionych w rozdziale

